

Punt de Vista

El Punt Avui expressa la seva opinió únicament en els editorials. Els articles firmats exposen les opinions dels seus autors.

GRUP HERMES

President: Joaquim Vidal i Perpinyà.
Consell d'Administració: Lúcia Vidal i Juventench (vicepresidenta), Eduard Vidal i Juventench, Esteve Colomer i Font i Joan Vall i Clara.
Consell Editorial: Xavier Albertí (president), Joan Villarroja (vicepresident), Joan Ballester, Maria Favà, Lluís Foix, Rosa Font, Jordi Maluquer, Jaume Oliveras, Vicent Sanchis, Llorenç Soldevila, Antoni Vila Casas i Pep Collelldemont (defensor del lector).

Direcció Executiva: Joan Vall i Clara (conseller delegat), Xevi Xirgo (Informació General), Emili Gispert (Informació Esportiva), Toni Muñoz (Serveis), Josep Madrenas (Webs i Sistemes), Albert París (Comunicació), Anna Maria Ribas (Gerència Comercial), Miquel Fuentes (Administració i RH), Lluís Cama (Producció), Concepció Casals (Distribució) i Ricard Forcat.

LA PROSÒDIA NO ÉS CAP INSTRUMENT MENOR EN LA POSADA EN ESCENA DE LES OBRES TEATRALS

Antoni Dalmau

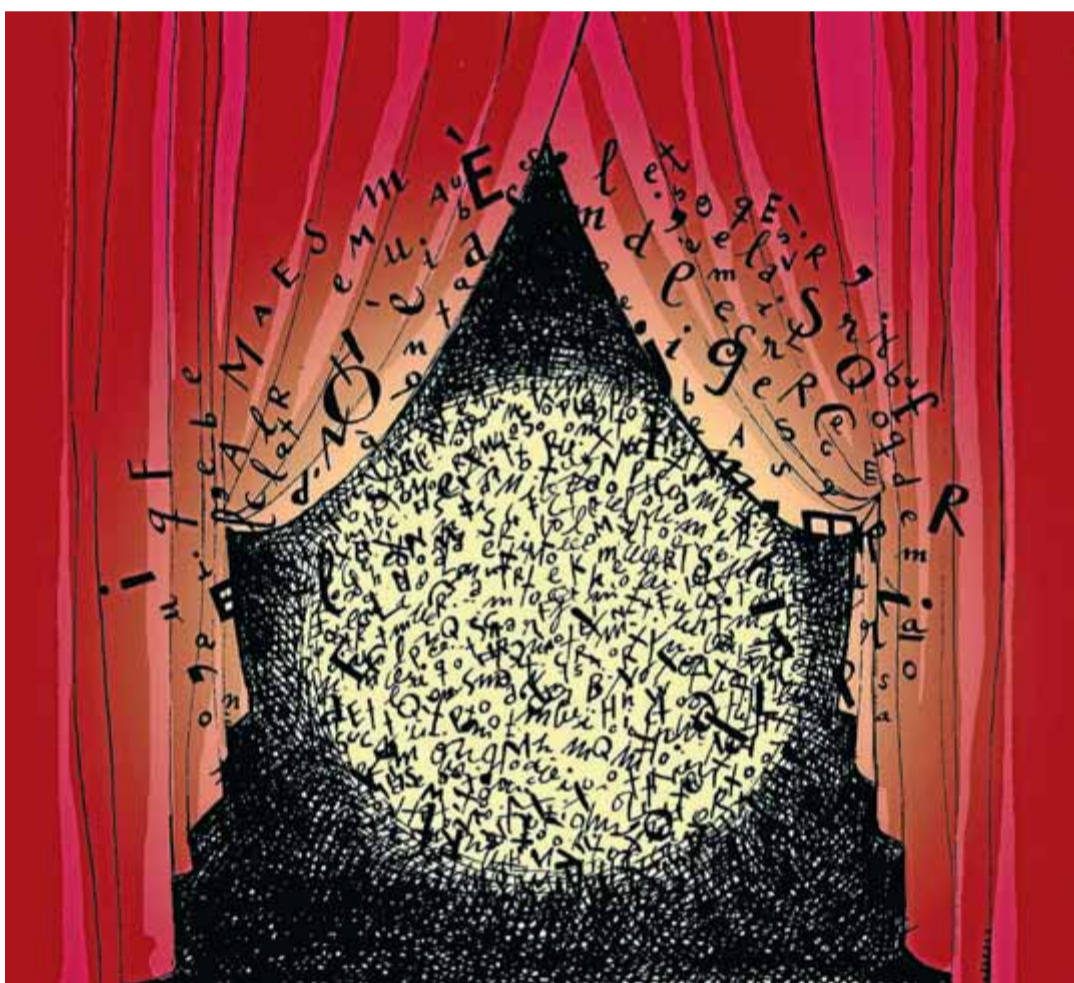
Escriptor

Llengua i teatre

Hi ha un petit debat obert, mai no resolt, és clar, al voltant de la llengua en el teatre. I no em refereixo ara a la presència dels diversos idiomes als escenaris catalans, sinó a l'ús de la nostra llengua per part d'actors i directors. Hi ha qui pensa que en els darrers anys s'ha anat perdent qualitat en la recitació i en l'accent, que ja no es declama com abans, que no se saben distingir els diversos registres necessaris. En definitiva, que si bé els directors semblen preocupar-se més a consciència de l'escenografia, de la luminotècnia, del vestuari, de la interpretació dels actors, no tenen cap mena de sensibilitat envers una eina tan imprescindible, tan determinant, com la qualitat del llenguatge i l'ús d'una bona declamació i un bon accent en produccions de tota mena. O que alguns d'aquests directors semblen creure que això d'assajar bé la prosòdia només és cosa dels muntatges d'obres de William Shakespeare o de Josep Maria de Sagarra, per posar dos exemples tradicionals de teatre clàssic ben escrit.

ENCARA QUE PENSI que els crítics d'aquesta deixadesa tenen una bona part de raó, no em veuria ara mateix amb cor de pretendre dictar cap sentència en un debat d'aquesta mena. Però en canvi sí que em ve sempre de gust apuntar-me a enaltir qualsevol producció on fa bo de sentir la llengua ben parlada i declamada. O constatar que hi ha directors que tenen una especial sensibilitat per aquest aspecte. Lluís Pasqual, per exemple, que, per cert, va llicenciar-se a la universitat en l'especialitat de filologia romànica, cosa que sens dubte té a veure amb la seva atenció habitual envers aquest aspecte.

ARA MATEIX, l'obra que s'està representant al Teatre Lliure de Montjuïc i que ell dirigeix n'és un magnífic exemple. D'aquesta obra i particularment d'aquest muntatge, és a dir, d'*Els feréstecs*, de Carlo Goldoni, ja se n'han proclamat tota mena de virtuts, de manera que jo no puc ara mateix sinó afegir-m'hi i recomanar a tothom que no se la deixi escapar de cap manera, perquè acumula un conjunt d'elements que no acostumen a trobar-se presents a dalt d'un es-

CRISTINA LOSANTOS

cenari. Dit això, el que m'interessa ara és posar en relleu l'aposta lingüística que conté, perquè, més enllà de la seva contribució evident a la jocositat de l'espectacle, implica també una valoració de la llengua com a peça fonamental del teatre parlat.

ÉS EVIDENT que l'obra original de Goldoni, amb el seu joc dialectal, ja invita a una

Em ve sempre de gust apuntar-me a enaltir qualsevol producció on fa bo de sentir la llengua ben parlada i declamada

experimentació d'aquesta mena. Però Lluís Pasqual l'ha magnificat, l'ha potenciat, fins al punt de convertir-la en un element fonamental d'aquesta posada en escena. I és que els diversos protagonistes de l'obra despleguen davant els nostres ulls, amb un efecte teatral realment brillant, diverses variants de la llengua catalana (lleidatà, mallorquí, valencià i garrotxí), probablement exagerades en els seus accents i en els seus girs, a fi de potenciar-ne la comicitat que acompanya tota l'obra. Sens dubte, el filòleg larvat de joventut ha reviscolat els vells coneixements i s'ha redejat dels diccionaris especialitzats necessaris i, també, naturalment, de l'experiència viscuda i de l'observació atenta al llarg i ample dels territoris de parla catalana. El resultat és esplèndid, acolorit, terriblement còmic. I, no ens enganyem, és també un homenatge exprés a aquesta diversitat dialectal, a aquesta pluralitat lingüística que convindria preservar a tot preu, no pas com a recurs burlesc entre nosaltres, sinó com a manifestació

evident d'una riquesa de tots.

D'ALTRA BANDA, Lluís Pasqual s'ho ha fet venir bé per introduir en la seva traducció una cita literària que encaixa com un guant en el desenvolupament de l'obra i més en particular en el paper de Don Ricardo que Carles Martínez broda amb tanta eficàcia. Es tracta d'un fragment d'un article publicat a l'*ABC* per Julio Camba, el gran escriptor gallec. Aquest text diu, entre altres coses: "*Quando dos catalanes se ponen a hablar catalán, como todos entendemos lo que dicen, nos parece que hablan español, y, sólo al hablar español, como lo hablan con tanto acento, nos dan la impresión de que están hablando catalán. Si en Cataluña hay, por lo tanto, un hecho diferencial, este hecho es el del acento mucho más que el del idioma. En el acento es donde radica la verdadera personalidad filológica de Cataluña...*" (!). Més enllà de l'estirabot i del fet que escriure coses així li hagués valgut a Camba —un escriptor de complicada evolució ideològica al llarg de la vida— que molts catalans el possessin "*como no digan dueñas*", és evident l'efecte còmic i la potenciació del recurs lingüístic com a element fonamental d'aquesta producció.

NO CAL DIR que veure actors tan reconeguts com els que intervenen en aquesta obra jugant amb les paraules i els accents amb tanta gràcia —i amb tanta eficàcia— és un plaer addicional de l'espectacle. De manera que assistir-hi torna a posar damunt la taula la constatació que la llengua i la prosòdia no són cap instrument menor en la posada en escena de les obres teatrals. I que, per tant, faran bé els directors de no menystenir-la i de preocupar-se d'aquest aspecte de les seves produccions, amb la mateixa intensitat amb què es preocupen de totes les altres coses importants.

MENTRESTANT, els espectadors interessats en aquesta mena d'assumptes podrem continuar debatent si s'ha perdut o no el bon gust de la declamació, si l'accent xava de tal actor o de tal altre grinyola a l'escenari, si és veritat o no que cada dia es parla pitjor o amb una manca de recursos lingüístics lamentable. Etcètera, etcètera.